

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2017/18:4008

av **Tomas Tobé m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2017/18:123 Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt förbud mot tiggeri och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Av regeringens proposition framgår att exploatering av utsatta personer är ett växande problem och att det dessutom finns anledning att befara att mörkertalet är stort. De som drabbas är främst personer från andra länder, såväl inom som utanför EU. Många gånger handlar det om människor som lever i svår fattigdom eller är utsatta för diskriminering i sina hemländer. Att utsatta personer exploateras på det sätt som har uppmärksammats är oacceptabelt.

Regeringen anger bl.a. att det förekommer att utsatta personer under hot om våld tvingas att tigga, ofta för att betala tillbaka en orimligt hög kostnad för resan till Sverige. Ett vanligt tillvägagångssätt vid exploatering i tiggeri synes vidare vara att en kriminell aktör vid dagens slut eller flera gånger om dagen samlar in och behåller de pengar som andra har tiggat ihop. Personer som inte vill överlämna pengar kan då riskera att utsättas för t.ex. våld eller hot om våld. Om en person anses ha tiggat ihop för lite förekommer det att personen bestraffas genom bl.a. misshandel. Vidare anges att det har uppmärksammats att utsatta personer förmås att betala för sådant som egentligen är kostnadsfritt, t.ex. för en viss allmän plats att tigga på.

För att komma till rätta med att utsatta personer utnyttjas föreslår regeringen ett förstärkt straffrättsligt skydd då någon genom olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av någons beroendeställning, skyddslöshet eller svåra situation exploaterar en person i tvångsarbete, arbete under uppenbart orimliga villkor eller tiggeri. Den föreslagna regleringen innebär en förstärkning av det straffrättsliga skyddet mot exploatering av utsatta människor. Som framgår av regeringens beskrivning av

situationen är dock exploateringen av människor för bl.a. tiggeri så pass utbredd och den utsatthet som tiggeriet är förenad med så omfattande att den nya regleringen inte kan antas vara tillräcklig enligt vår bedömning.

I november 2015 uppskattades antalet utsatta personer som är medborgare i andra EU-länder och som är här för att tigga till ca 4 700 personer. I polisens nationella lägesbild görs bedömningen att det finns flera grupperingar som tigger i Sverige och som styrs av kriminella aktörer och att det förekommer multiexploatering där utsatta EU-medborgare, vid sidan av tiggeri, utnyttjas för bl.a. prostitution. Bilden bekräftas av beskrivningen i regeringens proposition. Det är en beklaglig och inte önskvärd utveckling.

De som kommer till Sverige för att tigga lever typiskt sett under mycket svåra förhållanden långt utanför samhällets kontrollmekanismer och skyddsnet. De som utnyttjas undviker i många fall kontakt med myndigheter eller känner inte till sina rättigheter.

För att komma till rätta med tiggeriet och den utsatthet och de andra problem som detta är förknippat med bedömer vi att det behövs ett nationellt förbud mot tiggeri. Ett sådant förbud skulle innebära att aktiv och passiv insamling av pengar genom tiggeri kriminaliseras. Ett nationellt förbud ska omfatta alla som tigger och gälla på alla platser. Precis som i dag ska det vara möjligt för exempelvis ideella organisationer som samlar in pengar till välgörande ändamål att ansöka om tillstånd för insamling av pengar. Förbudet ska inte heller träffa vanliga vardagssituationer, som att någon glömt plånboken och behöver be någon annan om pengar.

Att förbjuda tiggeri är ett sätt att markera att samhället inte godtar tiggeri som försörjning i Sverige. Ett förbud mot tiggeri handlar inte om att förbjuda fattigdom. Förbudet behövs för att stoppa utnyttjandet av utsatta människor och de – både direkta och indirekta – ordningsproblem som är förknippade med detta.

Ett förbud mot tiggeri ska utformas i enlighet med de högt ställda krav på mänskliga rättigheter som gäller i Sverige. Ett grundläggande krav är att ett nationellt tiggeriförbud ska gälla alla, och det kan under inga förhållanden utformas på ett sådant sätt att det diskriminerar vissa människor eller grupper av människor.

Tiggeri har sett ur ett historiskt perspektiv inte varit tillåtet i Sverige. Under en tid har tiggeri varit tillåtet i Sverige utan att detta har blivit ett stort och utbrett problem. Så ser situationen inte längre ut i Sverige i dag. Många andra länder har regler som på ett eller annat sätt förbjuder tiggeri. I exempelvis Danmark är tiggeri förbjudet, och i Storbritannien är det både förbjudet att själv tigga och att uppmuntra någon som är minderårig att göra det.

Genom att ett nationellt förbud mot tiggeri införs ges polisen en direkt möjlighet att avbryta tiggeri när detta uppmärksammas. På detta sätt skulle också förutsättningarna för utnyttjande av andra för tiggeri förvinna eller i vart fall minska påtagligt. Ett nationellt förbud mot tiggeri kan därför antas vara mer verkningsfullt än den av regeringen föreslagna straffbestämmelsen. Därför föreslår vi att riksdagen ska tillkännage för regeringen att ett nationellt förbud mot tiggeri bör införas. Något skäl att motsätta sig de regleringar som regeringen förslår finns däremot inte.

Anti Avsan (M)

Krister Hammarbergh (M)

Anders Hansson (M)

Pål Jonson (M)

Ellen Juntti (M)